بڕیارەکانی دانیشتنی ئەمڕۆی ئەنجومەنی وەزیران

سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران محەمەد شیاع سودانی ئەمڕۆ سێشەممە، سەرۆکایەتی چل و چوارەمین دانیشتنی ئاسایی ئەنجومەنی وەزیرانی کرد کە تیایدا تاوتوێی بارودۆخی گشتی وڵات کرا و بەدواداچوونیان بۆ دیارترین دۆسیە بنەڕەتییەکان کرد کە بەگوێرەی پێشینەکانی بەرنامەی حکومەت جێبەجێ دەکرێن و ڕەچاوی بابەتەکانی سەر خشتەی کارنامەکەیان کرد و بڕیاری لەسەر درا. نوسینگەی ڕاگەیاندنی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران لە ڕاگەیەندراوێکدا ڕاگەیاندە" لە سەرەتای دانیشتنەکەدا، سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران ئاماژەی بە هەڵبژاردنی ئەنجومەنی پارێزگاکان کرد کە لە 18 کانوونی یەکەمی داهاتوودا ئەنجام دەدرێت وەک مافێکی دەستووری گرنگ، چونکە حکومەت هەموو پێداویستییەکانی پرۆسەی هەڵبژاردنی تەواو کردووە و چەندین بڕیاری لە ئەنجومەنی وەزیران داوە سەبارەت بە لایەنە دارایی و ئیداری و تەکنیکییەکانی پرۆسەی هەڵبژاردن. لەگەڵ دەستپێکردنی بانگەشەی هەڵبژاردندا سبەی چوارشەممە، بەڕێزیان ڕێنماییەکانی پێشووی بە هەموو وەزارەتەکان نوێکردەوە کە پاڵپشتی کۆمسیۆنی هەڵبژاردنەکان بکەن بۆ ئەوەی تەواوی ئەرکەکانی جێبەجێ بکات. سودانی فەرمانێکی بڵاوکردەوە بۆ هەموو وەزارەت و ئەو لایەنانەی کە پەیوەندیان بە وەزارەتەوە نییە بۆ ڕێگەدان بە کارمەندانی دەنگدان بۆ ماوەی دوو کاتژمێر لە ڕۆژێکدا، بەتایبەتی ئەوانەی کە ناویان دەرچووە، بەمەبەستی بەشداریکردنیان لە خولی

ڕاهێنان لەسەر میکانیزمەکانی دەنگدان و هەماهەنگی بکەن لە خێراکردنی پێدانی کارتی بایۆمەتری و ئاماژەی بەوە کرد کە یەک ملیۆن و 900 هەزار کارتی بایۆمەتری هەیە پێویستیان بە هەوڵێکی زۆر هەیە بۆ دابەشکردن بەسەر هاوڵاتیاندا، بۆ ئەوەی بتوانن بەشداری هەڵبژاردنەکانی داهاتوو بکەن. هەروەها سودانی فەرمانی بە وەزارەتەکانی ناوخۆ و بەرگری و پێکهاتە ئەمنییەکانی دیکە کرد کە بە خێرایی کارتی کارمەندەکانیان بگۆڕننەوە بۆ ئەوەی بتوانن بەشداری بکەن لە دەنگدانی تایبەتدا. سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران فەرمانی بە وەزارەتی پەروەردە کرد ئەو قوتابخانانە دیاری بکەن کە لەلایەن کۆمسیۆنی هەڵبژاردنەکانەوە دیاریکراون وەک ناوەندی هەڵبژاردن و کاری نۆژەنکردنەوە تێیاندا ڕابگرن، هەروەها وەزارەتی بازرگانی و هەموو ئەو وەزارەتانەی کە هۆڵ یان باڵەخانەی گونجاویان هەیە بۆ ئەوەی ببنە کۆگا بۆ سندوقەکانی دەنگدان هەماهەنگ بن لەگەڵ کۆمسیۆن لەم بارەیەوە. سەرۆکی ئەنجوومەنی وەزیران ئاماژەی بەوەشکرد کە یەکێک لە مافە گرنگەکانی حکومەت کارکردنە بۆ سەرخستنی هەڵبژاردنەکان و دابینکردنی هەموو پێداویستییەکانی سەرکەوتنی لەگەڵ دابینکردنی ژینگەیەکی سەلامەت و سەقامگیر بۆ هاوڵاتیان بۆ ئەوەی مافی دەستوری خۆیان بەکاربهێنن بۆ دەنگدان. دواتر ئەنجومەنی وەزیران بەردەوام بوو لە گفتوگۆکردن لەسەر بابەتەکانی کارنامەی دانیشتنەکە، و لە دەسپێی وەرزشیدا، بە ئامانجی پشتگیریکردنی یانە وەرزشییەکان کە بەشداری لە خولی پیشەگەری تۆپی پێ دەکەن، ئەنجومەنی وەزیران ئەمانەی خوارەوەی پەسەند کرد: 1- بەکرێدانی یاریگاکانی وەزارەتی وەرزش و لاوان بە ئەو یانانەی کە بەشدارن لە خولی پیشەگەری (یەک یاریگا بۆ دوو یانە وەک زۆرترین ئاست)، لە بەرامبەر دەرماڵەی کرێدا، بە مەرجێک یانەکان نۆژەنکردنەوەی یاریگاکان لە ئەستۆ بگرن لەو بڕە پارەیەی کە بەیان تەرخانکراوە، بەپێی بڕگەی (3/أ) کە لە خوارەوە ئاماژەی پێ دراوە، لە ڕێگەی هەماهەنگی لەگەڵ لیژنەی تایبەت بە چالاککردنی میکانیزمی خەرجکردن پێکهاتووە لە (لالیگا، کۆمەڵە، و یانەکان)، کە ئەرکەکانی بریتین لە پێشکەشکردنی پێداویستییە ڕاستقینەکان و بەخشینی بۆچوونی کۆتایی لەسەر ئەوە. 2- هەموارکردنی بڕگەی (8) ی بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (289ی ساڵی 2017) هەموارکراوە بە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیرانی (25) ی ساڵی 2021ی بۆ ئەوەی بەم شێوەیە دەبێت: - دیاریکردنی پاڵپشتی ساڵانە بۆ ئەو یانانەی کە بەشداری خولی تۆپی پێی پیشەگەری عێراق دەکەن بە بڕی 4 ملیار دینار، لەجیاتی دوو ملیار دینار (یانە دامەزراوەییەکان: ئەلزەورا و قوە جەویە و تەلەبە و شووڕتە و ئەلحدود و کەرخ وکارەبا و مینا و نەوت و نەوتی وسەت). 3- یانەکە بڕی یەک ملیار دینار تەرخان دەکات لەو تەرخانکراوەی کە لە بڕگەی (2) دا ئاماژەی پێکراوە بۆ نۆژەنکردنەوە و پەرەپێدانی ژێرخان و ئەو ستافەی کە لە یانەکەدا کار دەکەن بەپێی ئەمانەی خوارەوە: أ. 850 ملیۆن دینار بۆ پەرەپێدانی ژێرخانی (یاریگا و بیناکان) بە شێوەیەک بگوونجێت لەگەڵ ستانداردەکانی لالیگا. ب. 150 ملیۆن دینار بۆ پەرەپێدانی ئەو کارمەندانەی کە کار دەکەن لە (کارگێڕی و دارایی و یاسایی و بازاڕکردن و تەکنیکی و میدیا و بەرنامەکان). 4- جەختکردنەوە لەسەر چالاککردنی بڕگەی (7) ی بڕیاری ئەنجومەنی

وەزیران (289ی ساڵی 2017) بەو مەرجەی کە ئەمە دوایین جارە قەرزەکان بدرێن. 5- وەزارەتەکان یان کۆمپانیاکانی پاڵپشتی یانەکان پابەندن بە پێشکەشکردنی گەرەنتی بانکی بە ڕێژەی 50% بە پێدانی پارەی یاریزانان و ڕاهێنەرەکان (یەکێک لە مەرجە پەیوەستەکان بە پێدانی مۆڵەتی بەشداریکردن لە خولی پیشەگەر). 6- ئەو پارەیەی کە خەرج دەکرێت بخرێتە ژێر چاودێری دیوانی چاودێری دارایی فیدراڵییەوە. 7- تەرخانکردن بە یانەکانی سەر بە وەزارەتەکان لە کۆمپانیا قازانج بەخشەکانی وەزارەت یان دامەزراوەکە بەت و دابەش دەکرێت بەسەر کۆمپانیاکاندا بە دابەشکردنێکی تەواو بەگوێرەی قەبارەی قازانجەکانیان یان لەو سندووقەی کە سەر بە وەزارەتن، بە نموونە سنووردار نییە بە (سندوقی خوێندنی باڵا و سندوقی پەروەردەیاڵ)، یان لەو بەشە کەکراوەییەی کە لەلایەن وەزارەتەوە جێبەجێ دەکرێت، بە مەرجێک وەزارەتی دارایی لەوە ئاگادار بکرێتەوە بە مەبەستی ئاماژە پێدان، یان لە تەرخانکردنی.

ئەنجومەنەکە ڕەزامەندی دەربڕی لە سەر پڕۆژە یاسایەک بە ڕێکخستنی مافەکانی قوربانیانی نەخۆشخانەی ئیبن ئەلخەتیب و قوربانیانی سەنتەری ئەلنیقا و قوربانیانی ڕووداوەکەی حەمدانیە و ئەوانەی ئەنجومەنی نوێنەران کرد لەسەر بنەمای بڕگەکانی دەستوور. لە هەموارکردنەوەی یاسادا، ئەنجومەنی وەزیران ڕاسپاردەیەکی پەسەند کرد بە ئەنجومەنی نوێنەران سەبارەت بە هەموارکردنەوەی پڕۆژە یاسای هەموارکردنی یاسای سزادانی ژمارە (111) ی ساڵی 1969 کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پەسەندکراوە بە پێی بڕیاری (23355) ی ساڵی 2023 بە زیادکردنی بڕگەیەکی نوێ بە پڕۆژەکە: - (دەسیەی تاوانکاری بە هەمیشەیی کۆتایی پێدەدات لەسەر بنەمایی دەستبەرداربوونی قوربانییەکە لە سکاڵاکەی پێش ئەوەی بڕیاری کۆتایی لەسەر کێیسەکە دەربکرێت، وە جێبەجێکردنی بڕیارەکە ڕادەگیرێت ئەگەر دەستبەرداربوونەکە پاش دەرچوونی بڕیارەکە ڕوویدات). لە دەسیەی پەیوەندییەکانی دەرەوەدا، ئەنجومەنی وەزیران ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر دووبارە کردنەوەی باڵیۆزخانەی شانشینی مالیزیای لە کۆماری عێراق، لەسەر بنەمای بڕگەکانی پەیماننامەی ڤیەننا لەسەر پەیوەندییە دیپلۆماسییەکانی ساڵی 1961 و بڕگەکانی یاسای خزمەتگوزاری دەرەوە (45ی ساڵی 2008) و ئاماژەی بەوە کرد کە عێراق نوێنەرایەتی نیشتەجێی هەیە لەسەر ئاستی باڵیۆزخانەیە لە کوالالامپوری پایتەختی مالیزیا. هەروەها ئەنجومەنی وەزیران لە دانیشتنی ئەمڕۆیدا پاکێجێک لە ڕێوشوێنە جێبەجێکارەکانی پەیوەست بە پارەدانی ئەلیکترۆنی و خاڵە ئەلیکترۆنییەکانی فرۆشتن (POS)ی پەسەند کرد، کە حکومەت لە چوارچێوەی بەرنامەی خوێندنی وەزیراندا لە تەوەری چاکسازیی ئابووری و داراییدا لە خۆی گرتبوو و وردەکارییەکانی ئەم پاکێجی ڕێوشوێنانە دواتر بڵاودەکرێنەوە. ئەنجومەنی وەزیران تاوتوێی چەندین بابەتێکی دیکەی کرد کە لە خشتەی کارنامەکەدا بوو و ئەم بڕیارانەی خوارەوەی دەرکرد: یەکەم/ ڕەزامەندی دەربڕین لەسەر ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزیران بە پەرەپێدانی مرۆیی (23025 ب) کە بریتی بوو لە پەسەندکردنی ستراتیژی نیشتمانی بە بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیکردن بە مرۆڤەوە لە عێراق بە ساڵانی (2023-2026) و پلانی نیشتمانی بە بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیکردن بە مرۆڤەوە بە ساڵی 2023، بە ڕەچاوکردنی

تێبینیە جێگیرکراوەکان سەبارەت بە ستراتیژی نیشتمانی بۆ بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیکردن بە
مرۆڤەوە و ئەو تێبینیانەی کە لە پلانی نیشتمانی هاوپێچدا بۆ بەرەنگاربوونەوەی بازرگانیکردن بە
مرۆڤەوە هاتووە، و بۆچوونی فەرمانگەی یاسایی لە ئەمیندارێتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران. دووەم/
ڕەزامەندی دەربڕین لەسەر پڕۆژە یاسای هەموارکردنی یەکەم بۆ یاسای شارە پیشەسازییەکانی ژمارە (2)ی
ساڵی 2019، بەپێی نوسراوی وەزارەتی پیشەسازی و کانزاکان لە ڕێکەوتی (2ی ئابی 2023)، بە
ڕەچاوکردنی بۆچوونی ئەمیندارێ□تی گشتی ئەنجومەنی وەزیران و ناردنی پڕۆژە یاساکە کە لە سەرەوە
ئاماژەی پێکراوە بە شێوەی کۆتایی هەموارکراو بۆ ئەنجومەنی دەوڵەت بۆ ئەوەی ووردبینی بکرێت و
دواتر بگەڕێندرێتەوە بۆ ئەمیندارێ□تی گشتی ئەنجومەنی وەزیران بۆ ڕەوانەکردنی ڕاستن□وخۆ بۆ
ئەنجومەنی نوێنەران لەسەر بنەمای بڕگەکانی دەستوور. سێیەم/ ڕەزامەندی دەربڕین لەسەر ڕاسپاردەی
ئەنجومەنی وەزیران بۆ پەرەپێدانی مرۆیی (23024 ب) سەبارەت بە پڕۆژەی ناوەندەکانی توێژینەوەی
پزیشکی لە زانکۆی موسڵ کە بریتییە لە هەموارکردنەوەی بڕگەی (1) لە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (282)
ی ساڵی 2021) بۆ ئەوەی سەنتەرەکانی توێژینەوەی پزیشکی لە زانکۆی موسڵ خزمەتگوزاری فێرکاری
(ڕاوێژکاری) چارەسەری (خزمەتگوزاری) بن، هەروهها پڕۆژە یاسا یان ڕێسایەک ئامادە دەکرێت بۆ
چارەسەرکردنی کێشەی دامەزراندنی سەنتەری توێژینەوەی پزیشکی و کارەکانی.